

Posamezna številka 6 vinarjev.

"DAN" izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnilstvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Izuzetstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnilstvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana za zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju pusti. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Nov poskus na graški univerzi.

Graško univerzo obiskuje skoro polovico nemških slušateljev, ki so po večini slovanske narodnosti (Slovenci, Hrvati, Srbi, Bolgari, Čehi, Poljaki, Rusi, Malorusi, Italijani). Graška univerza je bila ustanovljena za vse ljudne dežele in ugled univerze bi zahteval, da se privabi kolikor mogoče mnogo slušateljev. To pa se ne bo zgodilo, dokler bodo na graški univerzi vladali burši in si dovoljevali stvari, ki so proti temeljnemu principom vsakega pravega svobodnega vseučilišča.

Tak slučaj se je zgodil zopet v zadnjem času. V seznamu predavanj najdemo namreč pod naslovom »Neuere Sprachen« naznanjena tudi predavanja lektorja Ferdinanda Steila, ki ima med drugim vaje o nemškem predavanju (Uebungen in deutscher Vortragskunst) toda samo za Nemce (für Studierende deutscher Nationalität). To je nezasišano in proti temu moramo odločno nastopiti. Kak namen imajo te vaje? Da uče ljudi lepo govoriti predavati. Pred letom se je namreč izprožila misel, naj se ustanovi na univerzah stolica za retoriko. Želji se je ugodilo. Vaje v govorništvu so potrebne juristom in filologom, kajti ni vseeno kako pove človek to, kar pove. In mnogo juristov in filologov prihaja iz nemških krajev v Gradec prav zaradi nemščine (s tem se ni rečeno, da segovori v Gradcu najlepša nemščina), ker se hočejo izpopolniti v jeziku. In sedaj se dovoli na željo buršev, da se določijo govorniške vaje za Nemce posebej in za druge narodnosti posebej. Stvar je na prvi pogled nerazumljiva in nima pravega smisla. Izziva pa tako, da bo treba proti takemu postopanju nastopiti. Lektor je za svoje lekcije honoriran iz skupnega državnega denarja, zakaj naj ima torej pri nemški študent prednost pred drugim? Prvi in glavni princip vseučiliškega študija je svoboda pouka od obeh strani; vsak dijak mora obiskovati vsako predavanje, kje je torej potem mogoče, da bi kak profesor napovedal vaje ali predavanje le za dijake ene narodnosti. To je gotovo graški unicim in obenem nonsens. Danes se dele univerze po fakultetah ne po narodnostih, na fakultetah pa imajo vsi slušatelji enake pravice. Te pravice pa niso enake, ako se pri vajah deli nemške dijake od nemških. Zato je dolžnost vseli nemških slušateljev, ki so pri tem prizadeti, da protestirajo proti takemu ravnanju graškega senata, ki nudi na ljubo svojim buršem Nemcem posebne vaje; enako je dolžnost naših poslancev, da store primerne korake na pravem mestu. Svoboda univerze je za vse in naša dolžnost je, da jo rešimo pred burševskimi poskusi. Senat sam bi moral spoznati, da s takimi stvarmi krši temeljne principe vseučilišča; kam pride univerza, ako bo vsaka narodnost imela zase predavanja; za take stvari ni mesta na svobodnem vseučilišču, za to so društva, ki skrbijo za narodno vzgojo; univerza pa je namenjena vzgoji vseh in ne samo Nemcev. Mi bi ne imeli nič proti temu, ako imajo Nemci svoje posebne govorniške vaje, kjer se naj uče za bodoče narodne voditelje, toda naznanjene vaje le za Nemce v seznamu predavanj so proti temeljnemu principu vseučilišča. Burši imajo seveda s to namerbo, ki so jo zahtevali, svoj poseben namen. Dokazati hočejo pred vsem inferiornost nemških narodnosti in s tem povdarjati svoje posestno stališče po uradih med slovanskimi narodi. Dolžnost akademikov je, da si to pre-

povedo, in da se z odločilnim nastopom zabrani vsak nadaljni poskus, s katerim se hoče deliti nemške narodnosti od Nemcev, ter pripadnike drugih narodnosti izključiti od kakega predavanja. Poslanci pa naj nemudoma vprašajo na ministrstvo, kako je mogoče, da so na graški univerzi nekatere vaje in predavanja samo za Nemce in zakaj niso vsa predavanja in vaje dostopna vsem slušateljem univerze brez razlike narodnosti. Vprašanje je principi- jelo važno, ker se krši ravnopravnost in svoboda, ki jo jamčijo temeljna pravila vseučilišč.

Kranjski deželni zbor.

(Seja z dne 22. februarja 1912.)

Seja se je pričela ob 10. uri 27 minut. Deželni glavar je imenoval za zapisnikarje barona Borna in dr. Zajca ter naznanil, da se je nadvojvoda Rainer brzojavno zahvalil za čestitko povodom njegove diamantne poroke.

Dr. Lampe je vložil nujni predlog, s katerim se daje deželnemu odboru pooblastilo, da lahko v času, ko dež. zbor ne bo posloval, na sprejetih zakonskih načrtih v smislu deželno-zbornih sklepov izvršuje potrebne nebitvene izpremembe, ako bi bila od teh sprememb odvisna sankcija dotičnih zakonov, in prevajati zakonske načrte, ki so bili vloženi samo v enem jeziku, v drugi deželni jezik.

Po utemeljevanju dr. Lampeta je bila predlogu priznana nujnost. Predlog je bil izročen ustavnemu odseku.

Klerikalci so vložili celo vrsto interpelacij, med katerimi se nahaja tudi interpelacija poslanca Hladnika — o občinskih volitvah v St. Rupertu.

Volitve v pridobitno komisijo.

Druga točka dnevnega reda je bila dopolnilna volitev v pridobitno deželno komisijo in v prizivno komisijo za osebno dohodnino. Volitev se je vršila v prvi skupini iz vse zbornice, v drugi pa po kurijah.

V pridobitno deželno komisijo so bili izvoljeni: posl. Ant. Kobi, Jos. Kenda in Ant. Bellec kot člani; K. Pollak in poslanec Fr. Demšar kot namestnika.

V prizivno komisijo za osebno dohodnino so bili izvoljeni: v veleposestniški kuriji: posl. dr. Eger za člana, Karel Mulley na Vrhniki za namestnika; v mestni kuriji: poslanec Fr. Košak in Teršan za člana, J. Podlesnik in Fr. Jaklič za namestnike; v splošni kuriji pa poslanec Ev. Jarc.

Poročilo deželnega odbora o uvedbi mitnine od avtomobilov pri mitnicah na deželnih cestah na Rakeku, Bloški polici in v Podklancu in na reški deželni cesti se odkažeta odseku.

Sprememba ljubljanskega občinskega volilnega reda.

Poročevalec poslanec Jarc poroča o poročilu deželnega odbora, s katerim se predlaga načrt zakona o izpremembi občinskega reda, oziroma občinskega volilnega reda za deželno stolno mesto Ljubljano.

Poslanec dr. Tavčar pravi, da se sklicuje na tozadevno izjavo mestnega zastopa, in izjavlja, da smatra izpremembo § 7 občinskega reda za stolno mesto Ljubljano za izpremembo §§ 3, 13 in 14 deželnozbornskega volilnega reda, za kar je treba postavno predpisane kvalificirane večine. Izjavlja v imenu narodno-napred-

nih poslancev, da se ne bodo udeležili debate in se absentirali. Deželnega glavarja pa prosi, naj v zmaslu § 64 odredi glede glasovanja tudi protiglasovanje in štetje glasov.

Po tej izjavi so se narodno-napredni poslanci odstranili iz dvorane.

V imenu nemških poslancev je govoril dr. Eger.

Izjavil je, da bodo on in njegovi somišljeniki glasovali proti izpremembi § 7, ako ne bo večina uvaževala izpremembevalnega predloga, ki ga bo on stavil glede te točke.

Iz zakonskega načrta, ki ga je predložila večina, je razvidna tendenca, da se spravi zadnjič v deželnem zboru razveljavljena dva ljubljanska mandata v roke druge stranke. Ta tendenca se kaže tudi v tem, da se hoče doseči spremembo občinskega volilnega reda ljubljanskega neposredno po izvršenih volitvah, ki niso izpolnile vseh nad, ki jih je stavila deželnozbornska večina o novem volilnem redu.

Nesprejemljiv je zlasti § 7, ki določa, da bi naj imeli okoliščinski volilci, ki volijo pri občinskih volitvah v Ljubljani, volilno pravico v mestu tudi pri deželnozbornskih volitvah.

Sicer pa je § 7. v obliki, kakor ga nasvetuje odsek, v direktnem nasprotju s § 14. deželnega volilnega reda, ki izrecno določa, da ima tisti, ki plačuje davek v občinah, volilno pravico v občini svojega rednega bivališča.

Končno je izjavil govornik, da bi bili nemški poslanci pripravljani, glasovati za § 7, ako bi se istočasno primerno izpomenil tudi § 14. deželnega volilnega reda.

Referent Evgen Jarc je skušal zavrniti očitaje poslanca Egerja, da zasleduje predležni zakonski načrt gotove tendence. **Tendenco bi se klerikalcem dalo očitati kvečjemu takrat, ko je predložila novi občinski volilni red za Ljubljano.** — Takrat Nemci niso očitali zakonu tendencioznosti. Zakaj ne, to se ne ve. Ali bi morda dr. Eger rad sedaj reasumirali sklepanje o novem ljubljanskem statutu? Če pa tega neče, naj ne zavira potrebne izpopolnitve ljubljanskega občinskega volilnega reda.

Predloženi načrt o izpremembi občinskega reda, oziroma občinskega volilnega reda je bil nato v drugem in tretjem čitanju sprejet ob abstinenca naprednih poslancev s 26 proti 7 glasovom.

Dalje nasvetuje odsek sledečo resolucijo:

Deželnemu odboru se naroča, da na podlagi sedanjih izkušnjah glede nekaterih nejasnosti in pomankljivosti občinskega reda in občinskega volilnega reda za deželo stavi deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju primerne nasvete in predloži eventualno potreben zakonski načrt.

Razni predlogi.

Poslanec Jarc poroča v imenu ustavnega in občinskega odseka o odkazanem mu poročilu deželnega odbora o spremembi zakona o občinskih taksah.

Poslanec Zabret poroča v imenu ustavnega in občinskega odseka o izločitvi davčne občine Velesovo iz sedanjih krajev občine Senčur pri Kranju in ustanovitvi samostojne krajne občine Velesovo.

Poslanec Jarc poroča v imenu ustavnega in občinskega odseka o odkazanem mu poročilu deželnega odbora o izločitvi davčne občine Gorenje polje iz občine Toplice in ustanovitvi samostojne krajne občine Gorenje polje in o petičiji župnega urada v Toplicah v isti zadevi.

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravske. (Dalje.)

»Anathema!« je momljal pop Stavri.

Hadži Rovoama jim je sledila zlobno z očmi, češ kam pojdejo.

»Odšli so k sestri Kristini!« je zaklicala.

Sestra Kristina je bila na slabem glasu.

O njej se je govorilo, da je narodnjakinja, da je pa zapletena v komitete. Enkrat je Levski pri njej prenočil.

»Pa tudi lazijo dijaki za to brezsravno Kristino«, je dodala Hadži Rovoama s škodoljnim smehom. Ali veste, oče Vincencij hoče zavreči »kalimavko.« In prav ima mladi človek. Kdo ga je le počrnil*** tako mladega?

»Od njega je bilo to oboje enako dobro; bodisi se mlad oženi, ali pa mlad pomeniši«, omeni pop Stavri.

»Zdi se mi, da on izvrši prvo, gospod pop!«

»Bog varuj in obvaruj!«

»Poslje snubače snubit Orlankovo dekle. Brž ko si zamenjata prstane, odloži on redovniško obleko in »kalimovko« in poroka bo ba je v Valahiji... Zdi se mi pa, da mu zobje kle-

petajo zama. Pri tem je redovnica pomenljivo in svarljivo pogledala učitelja, za katerega je pripravljala to isto deklico. Učitelj je zbeگان zarudel do ušes.

V tem hipu vniđejo novi gostje.

»Oh, bačo* gre!« zakliče Hadži Rovoama ter steče Jurdanu Diamendijevu naproti.

Vsi so poskakali ter odšli za njo. Stefčev je nekoliko zaostal in prijemši Rado za roko, jo poljubil za slovo drzno na zarudelo lice. Ona ga je plosknila po licu in odskočila.

»Ali se ne sramuješ?« je zaklicala s tresočim glasom in s solzami v očeh, skrivajoča se v čumnatu.

Stefčev, nadut do moških in brezobziren do žensk, si je popravil na ušesa pomaknen fes ter strogo se pogrozilvi Radi, odšel kakor poparjen.

XI.

Radine zapreke.

Rada je bila vitka, krasna deklica, s prostodušnim, svetlim pogledom in nežnega, čiste- ga in belega lica, čegar lesk je črn robec še povečal.

Postavši že v nežni mladosti sirota, je Rada mnogo let živila pod eno streho s Hadži Rovoama, katera jo je sprejela za rejenko. S časom pa je varuhinja jela rabiti za postrežnico v samostanu, t. j. za dekle, ki se pripravlja za redovnico in jo oblekla v potrebno črno obleko. Sedaj je Rada služila kot učiteljica v prvi dekliški šoli z letno plačo 1000 grošev.**

Težavna in kruta je naloga vseh zapuščenih dev. Zgodaj oropana očetovske ljubezni in varstva ter matrne nežne skrbi, izdane

* Oče.

** Okolo 200 kron.

*** Bodil proklet.

**** Visok duhovniški klobuk.

***** Počrnil ali ga napravil meniha.

svojevolji človeške milosti ali okrutnosti, one rastejo in dozorevajo sredi tujih, malomarnih ljudi, brez tega, da bi se jim kdo kedaj sladko, oživljajoče nasmejal. To so cvetice, ki so zrastle pod pokrovom; nevesele in brez vonjave. Spustite pa na nje žarek blagodejne svetlobe in ozračje se napolni okrog njih s prijetno vonjavo.

Rada je izrastla v takšnem dušljivem umrtvojem ozračju v samostanski celici, pod strogim nadzorstvom stare spletkarice. Hadži Rovoama ni prišlo niti na misel, da je mogoče še bolj človeško obnašati se proti tej siroti; ni znala zazreti, da je njen despotizem postal čutiljivejši in neznosnejši, čimbolj se je vzbujala v Radi samozavest in človeški ponos. Iz tega vzroka smo videli onokrat, kako je Rada kot učiteljica stregla pri mizi čorbadžija in brata Hadži Rovoama.

V tem hipu je imela Rada ogromno opraviti v šoli, ker se je bližala letna skušnja. Ze zarano zjutraj se je jela dekliška šola polniti z deklicami prazniško oblečenimi, polikanimi in odličnimi slično metuljem. Slično roju čebel so brenčale pri odprtih knjigah, ponavljajoč še naposled svoje naloge.

Cerkev se je izpraznila in ljudje so drli kakor običajno v šolo, hoteč videti napredek učenk na koncu šolskega leta. Duri, okna in oder so bili odlični s prekrasnimi venci in slika sv. Cirila in Metoda se je lesketala v velelepem okvirju iz rož, svezih cvetov ter jelkovi in češminovih vej. Prednje klopi so se kmalu napolnile z učenci, ostali prostor pa z občinstvom, toda tako, da so veljavnejše osebe stale spredaj in nekatere so sedele celo na stolah. Ostalo pa je še nekoliko stolov praznih za vzvišene osebe, ki bi imele še priti.

Rada je bojazljivo posajala dekleta po klo-

Sladkorni podkartel ljubljanskih trgovcev.

Posl. dr. Lampe poroča v imenu upravnega odseka o nujnem predlogu posl. dr. Pegana in tovarišev zaradi stvoritve nekega sladkornega podkartela ljubljanskih trgovcev. V svojem uvodnem govoru primerja karteliste s tatovi in roparji. Končno predlaga:

Visoka zbornica skleni:

Ker se dajo kričeče krivice, ki jih napravljajo karteli konsumentom, preprečiti le na ta način, da se take in enake združitve producentov postavijo pod nadzorstvo državne oblasti, pozivlje deželni zbor c. kr. deželno vlado, da z vsemi močmi podpira stremljenje osrednjega parlamenta na izdajanje kartelnega zakona s kojim se uvede stroga državna kontrola nad karteli, oziroma tem podobnimi združitvami producentov.

Posl. Galle govori kontra. Pravi, da noče kartelov splošno braniti. Sladkorni kartel ljubljanskih trgovcev se je pa sklenil edino vsled tega, ker trgovci dozdej niso s sladkorjem prav nič zaslužili, temveč še imeli zgubo. Vsi trgovci, združeni v tem kartelu, ne morejo več zaslužiti nego kakih 70.000 K na leto. Odločno pa zavrača, da je dr. Pegan napadal in žalil ugledne in pridne trgovce — vsled česar ga deželni glavar pokliče k redu.

Dr. Pegan odgovarja Galletu. V svojem nadaljnjem govoru mora priznati, da postopanje tega podkartela zdaj vendar ni tako oduroško, kakor je to trdil v svojem prvotnem utemeljevanju.

Posl. dr. Triller pravi predvsem, da bodo narodno-napredni poslanci glasovali za predlog upravnega odseka, ker je bila narodno-napredna stranka vedno proti vsem tistim kapitalističnim združitvam, k imajo namen na občuten in škodljiv način vplivati na konsumente. Če bi vedeli, da se more v tej zbornici kaj storiti proti kartelom, tedaj bi bili prvi narodno-napredni poslanci, ki bi se pridružili taki akciji. Ost tega predloga pa ne gre proti osrednjemu sladkornemu kartelu, temveč proti nekaterim ljubljanskim trgovcem, ki imajo baje namen na oduroški način škodovati manjšim trgovcem in konsumentom. Kot poslanec ljubljanskega mesta si je štel v dolžnost, da si je o stvari poiskal potrebnih, zanesljivih informacij. Slovesno pa protestira govornik proti temu, da imenuje posl. dr. Pegan že vnaprej vsakega, ki bi si bil upal navesti protidokaze njegovim trditvam, kot zagovornika kartelov.

Ljubljanski trgovci so ustanovili edinole nakupovalno združitev.

Povod k temu združenju je le ta, da se vsled visoke cene sladkorja rabi mnogo kapitala, kajti sladkorni kartel zahteva plačilo v 30. dneh, dočim odjemalci na deželi, vsled splošne denarne krize s plačili zelo zaostajajo. Vsled tega je nastala občutna potreba, poiskati si denarni zavod, da prevzame financiranje.

Razun tega ima to združenje tudi namen, da obvaruje udeležence izgub od strani slabih in počasnih plačnikov.

Dr. Pegan je trdil, da so kartelisti zaslužili pri vagonu 516 K in da zaslužijo v enem letu 361.000 K. Če bi bilo to resnično, tedaj bi bilo tako postopanje fakično oduroško. Govornik ima pa na razpolago originalne fakture, na podlagi katerih hoče podati par kalkulacij.

Narodno-napredna stranka nima namena, ščititi kartelov, ne more pa mirno gledati, da se v tej zbornici meče poštemen trgovcem v obraz očitane skrajnega odurošstva. Govornik upa, da bo dr. Pegan, ki je sprožil to vpraša-

peh ter jim z zamolklim glasom nekaj naročevala. Zalo njeno lice, oživljeno z valovjem slavnostnega trenutka in ozarjeno z velikimi vlažnimi očmi, je bilo nenavadno zalo. Prozorni rožnati oblaki, igrajoči se na njenem licu, so razodevali trepet njene sramežljive duše. Rada je čutila, da se na stotine radovednih oči j obrača sedaj po njej; bilo ji je tesnobno in ni se znała premagovati. Toda brž je glavna učiteljica pričela svoj govor ter s tem obrnila pozornost na-se. Rado je nekoliko odleglo pri srecu ter postalo jasnejše v duši in drznejše se je ozirala okrog sebe in pred se. Z veseljem je zapazila, da Stefčev Kiraki ni navzoč. Pogum se ji je vrnil. Govor je končal ob slavnostni tišini. Takrat še ploskanje z rokami ni bilo v navadi. Skušnja se je pričela po programu v prvem razredu. Dobrodušno in mirno lice učitelja Klementa in njegove blage besede so dajale dekletom pogum in zaupanje v samega sebe. Rada je z napeto pozornostjo zasledovala njihove odgovore, a na njenem licu je bila očitna muka, ako je katera obtičala in se begala v odgovoru. Ti zvoneči in jasni glasovi, ta mala rožnata usta, katera si hotel kar poljubiti, so odločila njeno usodo. Ona jih je zalivala z jasnim pogledom, smehljala se z nebeskim svojim smehom in s svojo dušo visela na njih tresočih se ustnicah.

V tem hipu se je krdele ljudi pri durih razstopilo in dalo prostor dvema zapoznivšima se prišlecema, ki sta se potihoma vsedla na prazna stola. Rada se je ozrla in ju videla. Ede, izmed njih, bolj postaran, je bil šolski nadzornik, čorbadži Mičo, drugi je bil — Kiraki Stefčev. Neprostovoljna, lahna bledica je pokrila njeno lice. Trudila pa se je ne videti tega neprijetnega človeka, ki jo je vznemirjal in strašil.

nje, svoja očitanja umaknil. Če pa tega ne stori, tedaj ni šlo za resen nastop proti kartelom, temveč za navadno demagoško tendenco. (Govorniku ploskajo narodno-napredni poslanci. Deželni glavar dr. Sušteršič ga pa pokliče k redu.)

Dr. Pegan vzdržuje še vedno svoje trditve, da ti trgovci odirajo ter hoče z različnimi zavijanjimi opravičiti svoje številke.

Dr. Krek govori o osrednjem sladkornem kartelu in ponavlja svoja razna predavanja in govore, ki jih je imel o tej zadevi.

Kot zadnji govori poročevalec dr. Lampe, na kar se predlog sprejme z glasovi vseh treh strank.

SPLOŠNI PREGLED.

Novi ali stari kurz. Ko je umrl Aehrenthal, bil je italijanski minister marchese di San Giuliano prvi, ki je izrekel svoje sožalje avstrijski vladi, nov avstrijski minister pa ga je vsvojem odgovoru zagotovil, istega prepričanja kakor moj umrli prednik sklenil sem da bom šel (kar se tiče razmerja z Italijo) istim putem. Ravno tako priznani pa so bili medsebojni pozdravi iz Wilhelmstrasse v Berlinu in iz palače ob mostu pevcev v Peterburgu. Nemški in ruski ministri zunanjih zadev sta zagotavljala grofa Berchtolda svojih simpatij in si želela nadaljnjih prijateljskih odnosov. — Ko je še Aehrenthal živel, se je govorilo, da se vrši v najkrajšem času sestanek treh cesarjev — avstrijskega, ruskega in nemškega, sestanek, ki bi naj bil temelj za uresničenje trocesarske zveze, tako naj bi prišla zopet domača stara Bismarkova politična deviza. Ta ideja je pa v popolnem nasprotju s sedanjo trditvijo. Zato so si pa prijateljski pozdravi — voditeljev politike treh cesarjev v popolnem nasprotju s tendencami zadnje Aehrenthalove politične taktike in tudi s sedanjimi pozdravi z italijansko vlado. Ta nasprotstva pomenita v svojih posledicah popolno spremembo grupiranj velesil v evropskem koncertu, na eni strani dosejanja trozveza, na drugi pa nova zveza treh cesarjev. Seveda, da se take spremembe ne zgodijo preko noči, zato je treba priprav, ki se takoj pokažejo v politiki in politični taktiki, te priprave se tudi izražajo v političnem kurzu, za to pa stojimo danes pred vprašanjem: novi ali stari kurz. — Pravi se, da je prijateljstvo diplomatov le papirno, da posledica izpodbije predpostavko. Zanimivi pa so vendar ti pojavi, ki so se pojavili po Aehrenthalovi smrti, ker pomenjajo dasi oficialni in konvencionalni, nove težnje svetovne politike. Grof Berchtold je šele prevzel vodstvo avstrijske zunanje politike, sedaj šele pozdravlja in se zahvaljuje, storil pa še ni ničesar, kar bi moglo vzbuditi domnevanje o njegovih bodoči politiki, tudi imenovanje viteza Bilinskega skupnim finančnim ministrom ne pomenja kako posebno smer, ker zagotavlja se, da je bil Bilinski imenovan istotako na priporočilo umirajočega Aehrenthala kakor Berchtold.

Češko-nemška pravna pogajanja. Iz čeških parlamentarnih krogov priobčuje praška »Nar. Politika« dopis o sedanjem stanju češko-nemških pravnih pogajanj. Po razpoloženju v včerajšnji seji poročevalcev soditi, je smatrati vsak nadaljni poskus doseči kak pozitiven rezultat nemogoč, ter da je smatrati pogajanja kot definitivno razbita. V seji se ni doseglo nikakoz bližanje, še manj pa kak sporazum. Sklep, da naj se prelože pogajanja na kak poznejši, sedaj nedolžen čas, je samo formalnega značaja in ne pomenja ničesar. Skazalo se je tekem vseh pogajanj, da je vsak poskus sprave parlamentarnim potom nemogoč, da bo morala vlada sama razvozlati to vprašanje, a jako dvomljivo je, ako stori to v zadovoljstvo obeh strank, ki se niti sami nista mogli zediniti.

Prelom v ogrski opoziciji. Pogajanja med vlado in Kossuthovo stranko se še vedno nadaljuje in se konča, kakor kaže sedanje stanje, tekom danšnjega dneva v ugodnem smislu. Posl. Justh se je izrazil proti Kossuthovem pristajem: Vi sklepate mir, ko sploh še v boju niste bili, mi pa se hočemo bojevati naprej! Kossuthovi stranki se pridruži tudi dosedanja opozicionalna ljudska stranka.

Kiriak Stefčev je pokimal z glavo nekaterim, ki so ga pozdravljali, ni pa pozdravil svojega soseda Sokolova, kateri se zanj niti zmednil ni. Del je noge navskriž ter se ošabno oziral okrog. Odgovore otrok je raztreseno poslušal ter obračal največ svoj pogled proti skupini, kjer je stala Jurdanova Lalka. Samo kake dve ali trikrat je premeril Rado s strogim in prezirljivim pogledom. Na njegovem licu se je izražala duševna suhost in okrutnost. Pogostoma si je vtaknil pod nos kitičo iz klinčkov, potem pa gledal zopet naduto in malomarno. Učitelj Klement se je obrnil s knjižico proti Mihalaku Alafrangu. Mihalak je ni sprejel, rekši, da hoče skušati učence iz francoščine. Učitelj se na to obrne na desno in poprosi Stefčeva; ta je knjigo sprejel ter porinil svoj stol nekoliko naprej.

Gluh šepet je nastal med občinstvom. Vsi so uprli poglede v Kiriaka. Predmet, iz katerega je bila poskušnja, je bila kratka bolgarska zgodovina. Stefčev je pustil knjigo na mizi, se popraskal po sencih, kakor bi hotel priti spominu na pomoč, ter jel glasno izpraševati. Vprašano dekle je molčalo. Mrzel, neprijazen pogled vprašatelja je slično mrazu prodril do otročje duše. Dekle je postalo zbegano in se niti ni spominjalo, kaj je bilo vprašano. Zalošten pogled je obrnilo v Rado, kakor bi njo prosilo pomoči. Stefčev je ponovil vprašanje. Zopet molk.

»Naj gre«, je dejal suho učiteljici, »pokličite drugo.«

(Dalje.)

V nedeljo vsi na shod v Moste!

V nedeljo popoldne ob štirih se vrši pri Miškotu na Selu

javen ljudski shod.

Na dnevnem redu je: 1) Gerentstvo v Mostah. 2) Splošen političen položaj.

Govore gg. državni poslanec dr. Vlad. Ravnihar, deželni poslanec E. Gangl in Adolf Ribnikar iz Ljubljane.

Pridite vsi na shod!

DNEVNI PREGLED.

Slovenec in gledališka enketa. Slovenec se huduje, ker je naš list priobčil poročilo o gledališki enketi in v njem ponatisnil udeležencem predložene točke, ki naj na njih podlaga zboruje enketa. Ni res, kar trdi »Slovenec«, da smo priobčili referat g. prof. Kobala, priobčili smo le to, kar more in mora zanimati vso javnost. Torej se nismo nikakor pregrešili proti dogovoru, ker priobčili nismo niti referata niti debate, kakor je bilo dogovorjeno. Ako smo pa obvestili javnost o programu, ki ga je zadel enketa, storili smo to prevdarno! Zatorej odgovore vsaka sumničena kot neutemeljena. To je naše mnenje, ako ima pa kdo drugi drugo naj ga potem izjava! Daljno polemiko pa opuščamo tudi v naprej, ker bi mogla škodovati resni stvari!

O oškodninski tožbi akc. družbe papirnice Leykam-Josefsta na Dunaju proti ravnatelju Hribarju in Josipu Prosenicu je izdalo graško nadsodišče kot prizivno sodišče svojo razsodbo glede odškodnine v znesku 85.113 K. Pred ljubljanskim sodiščem sta bila obsojena gg. Hribar in Prosenic v plačilo odškodnine v znesku 22.795 K 35 v. Proti razsodbi uležile sta obe stranki priziv, o katerem je razpravljalo 26. jan. nadsodišče. Sedaj je razšla priziv. sodba v kateri se zavračata oba priziva. V razlogih se trdi, da ni povoda, da bi se razveljavila prva razsodba, ker priziv ne sloni na dejstvih, ki bi se mogla upoštevati, kar pa se tiče priziva obsojencev v katerem se trdi, da se je prvo sodišče prisvojilo napačno pravno naziranje dejanskega položaja, je to mnenje neopravičeno, za to se oba priziva odklonita kot neutemeljena.

Bolgarski izobraževalni fond. Bolgarska zavarovalna družba »Bilgarska« je izročila povodom proglašanja polnoletja prestolonasledniku Borisu svoto 50.000 frankov, da jo uporabi po svoji volji. Prestolonaslednik in kralj sta dodala ti svoti še 50.000 frankov in ustanovila iz vse svote fond, katerega obresti se bodo porabljale za štipendije bolgarskim učencem in umetnikom, ki študirajo v tujini. Fond se imenuje kraljeviča Borisafond za izobrazbo bolgarskih učencev in umetnikov.

Sprememba posadk. V področju 3. vojnega zbora bodo v prihodnjem mesecu marcu sledeče spremembe: Deli 47. pešpolka bodo iz Kormina in Gorice premeščeni v Kviško in Biljano. 97. pešpolk pojde izvzemši enega bataljona iz Trsta v Belovar na Hrvatsko, oziroma Karlovec. 20. lovski bataljon pojde iz Tolmina in sv. Lucije v Kormin. Gorska topniška baterija 3 tretjega gorskega topniškega polka pride iz Beljaka v Tolmin. Nadalje prideta dva oddelka strojnih pušk in 3 bataljoni 19. pešpolka z Dunaja v Tolmin, Kobariid in Sežano. Polkovni štab, oddelek strojnih pušk in 3 bataljoni 32. pešpolka v Trst. Vse spremembe se imajo izvršiti pred velikonočnimi prazniki.

Društvo srbskih književnikov imenovalo je svojim častnim članom slovenskega pesnika **Antona Aškerca**, hrvaškega posatelja **Babič-Gjalskega** in bolgarskega pesnika **Ivana Vazova**.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. dr. Iv. Dimnik, odvetnik v Krškem 25 K iz neke kazenske poravnave. Križevski in kapelski »rodlerji« so nabrali v Horvatovi gostilni 4 K, vsoto je poslal g. učitelj Fr. Cilenšek. Na svatbi g. Matije in Angele Garičar v Mozirju je nabrala gdč. Mar. Laykauf K 22 in jih poslala C. M. družbi. Na svatbi g. Matije Kosirja v Srednji vasi so darovali družbi veseli svatve 6 K. G. Stanko Lap v Gradcu pri Litiji je nabral za družbo 7 K 80 vin. na svatbi svoje sestre Slavice. Pisarna g. dr. Alojzija Brenčiča v Celju je poslala C. M. družbi 4 K iz poravnave Kosi-Artiček Blagopokojna ga. Katarina Roblek je volila družbi 200 K v svoji oporoki. Vsoto je poslala C. M. podružnica v Kranju po odbitku stroškov in davkov v znesku 176 K 95 vin. Časten spomin dobri rodoljubki. Neimenovan rodoljub ze dežele je vplačal 200 K za obrambni kamen, obzalujoč, da se v njegovem kraju ne more ustanoviti C. M. podružnica. Hvala iskrena!

Umrli so v Ljubljani: Antonija Jerič, lika-rica, 66 let. — Terezija Cepin, kočarjeva vdova, 64 let. — Marijana Gaber, kočarica, 44 let. — Anton Svetlin, plin. sluga, 41 let. — Elizabeta Krašner, zasebnica, 93 let. — Teodor Hudeček, urar, 54 let. — Marija Miklič, mestna uboga, 70 let. — Marija Smerečnik, postrežnica, 57 let. — Marija Pirc, cestarjeva žena, 38 let.

Čegav je voziček? Na Dovozni cesti je pred nekaj dnevi nekdo popustil dvokolesni rjavo pleskan voziček. Lastnik voza naj se zglesi na policiji.

Nepreviden kolesar. Ko je včeraj šel iz Rožne doline proti mestu sluga Jakob Avgustinčič, je za njem pripeljal s kolesom ključavničar Pavel Strukelj in ga zadel s kolesom v hrbet ter ga podrl na tla. Pri padcu se Avgu-

štinčič ni poškodoval, pač pa si je močno raztrgal hlače.

Nogo zlomil. Cerkovnik Franc Štern iz Hrastja je včeraj vračajoč se od Sv. Jošta nerodno stopil na neko korenino, vsled česar je padel in si zlomil desno nogo. Pripeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnico.

Najdena so bila te dni zlata očala. Kdor jih pogreša, dobi jih pri Mariji Sever v tobačni tovarni.

Kinematograf »Ideal«. Danes priljubljeni specialni večer z 8 izbornimi slikami. Med temi je omeniti veseloigro v barvah »Ljubezen zmagala« in krasno velekomično ameriško veseloigro »Teta Ana Marija«, dalje »Samomor Schulzerja« ter »Pifke in levi«. V ulogi igra 20 levov. Dodatek zvečer: »Trust« velezanimiva drama. Jutri učinkoviti spored »Prerija v ognju« (amerikansko), »Klepetulja«, ameriška velekomična novost in »Mirko in zaljubljeni velec« (6letni Fricek - velekomično.) Drugi teden: »Sudianska kri« (privlačnost Nordiskfilm Co. družbe.)

TRST.

Kako se dela »Nemce« v Trstu. Država sama je preskrbela, da se na poseben način u-metno tudi Nemce izdeluje v Trstu. Na nemških državnih ljudskih šolah v ulici Fontana in P. Lipsia, kamor zahaja namreč zelo mnogo slovenskih otrok, je upeljan pouk iz slovenščine kot neobvezne učni predmet. Zatorej ga obiskuje tudi zelo malo slovenskih otrok — le par procentov — za kar že preskrbe nemški učitelji. Ko pride ta dijak v gimnazijo, pa mora obiskovati pouk iz slovenščine, če je vpisan kot Slovenec, ker je za Slovence pouk v slovenščini tu obligaten. To je pritisk, in tako se s pritiskom prisili slovenskega dijaka, da se vpiše kot Nemeec, z nemškim maternim jezikom samo zato, da mu ni potreba obiskovati pouka iz slovenščine, za katerega ni pripravljen. Take razmere so mogoče samo v Trstu!

Še enkrat: Kako se ustanovljajo nemške državne šole v Trstu? Za višjo deklško šolo v Trstu z nemškim učnim jezikom se je osnoval poseben pripravljalni odbor, ki je zasnoval za sedaj še privatno tako šolo. Šola se polagoma izpopolnjuje in po tem odboru se nastavljajo privatno najbolj šovinistično navdahnjene učne moči. Če bi imela zavod država že sedaj, bi morala oddajati mesta z razpisom in bi bilo težje ustredi željam Nemcev. Drugo pa je tudi, da se država boji prevzeti že sedaj šolo, ker se boji javnosti. Ko se šola torej popolnoma izpopolni in nasiti s fanatičnim nemškim učnim osebom iz »rajha«, tedaj jo pa država lepo prevzame, da Nemci — ično s svojim delom lepo zopet na drugem koncu. Slovenci pa pomagamo širiti in polniti te nemške šole.

Slovensko gledališče v Trstu. V nedeljo 25. t. m. se uprizori popoldne tržaškemu občinstvu zelo priljubljena opereta »Punčka«. Zvečer se ponovi najbolj uspela drama v tej sezoni Rovetova drama »Papa ekselencia«.

Mestni svet tržaški se bavi z razširjanjem tramvajskega omrežja. Nameravajo uvesti sledeče proge: 1. S trga Goldoni skozi prvi tunel na Istrsko cesto do Sv. Sobote. 2. S trga Goldoni skozi prvi in drugi (ki bode kmalu dogotovljen) tunel, k Sv. Andreju do Sv. Sobote. 3. Z Borznega trga čez Rudeči most mimo glavne pošte na Vojaški trg ter po ulici F. Severo, do vojaške bolnice. 4. Z Barriere po ulicah Istituto, Piccardi, Rossetti do dirkališča. 5. St. Jakobske ulice po ulicah Veronesi, Besenghi, Sv. Vid in do Sv. Andreja. 6. S Barriere, po ulici Tesa in do dirkališča. 7. Donato Bramante, Sv. Just, Montecucco, Tigor, Franca in do Sv. Andreja. 8. Zvezna prog za dirkališča v ulico Istria. 9. Od vojaške bolnice do Skorklje. 10. Zveza s glavno Zavleje — do mosta. Dalje še par prog, ki bodo pa težko izvedljive. Te proge nameravajo izvršiti do leta 1923. V upravo jih dobi sedanja tramvajska družba, s katero se pogaja mestni magistrat glede odškodnine.

PROSVETA.

Beli rojaki.

Ali ste že kdaj hodili po vijugastih klancih in po sprntinah čez Gorjance? Niste še. Vem, daleč je to in odročeno. In vendar je to zanimiva pot: privoščil bi vam, da bi jo prehodili, kakor sem jo prehodil jaz. Cesarska cesta se više po ovinkih navzgor vedno navzgor: okoli in okoli se odpira svet za vami: ozrete se nazaj: tam leži Novo mesto, Krka se vije okoli ponosnega kapitelskega hriba, za njim se smeje vinorodna Trška gorica, po gričih se svetijo cerkve in gradovi, po dolinah se belijo vasi in tam za njimi se razprostira cela dolenska zemlja tja do Save: pred vami leži okolica, ki je našla v Janezu Trdinu svojo glavo. Naenkrat se spomnite, da stopate skozi kraljestvo »bajk in povesti o Gorjancih.« Ozirajte se okoli sebe in se vam zdi, da spi v teh gozdih še tisoče neprebujenih bajk in povesti. Tako stopate navzgor: naenkrat se gozd razgrne, cesta se prevali in pred vami se razprostire bujna zelena dolina, preprežena z belimi cestami, obdana okoli in okoli od vrhov. To je Bela krajina! Kaj bo bela, ko je vsa zelena in cvetoča, da bi človek mislil, da gleda v najlepšo oazo pred seboj. Mahoma pozabite na ono dolensko zemljo, ki se je skrila za gozdove na Janeza Trdino in njegove tipe in celo kraljestvo bajk in povesti se vam zdi daleč za vami, dasi stojite vrh Gorjancev. Popolnoma nov svet leži pred vami. Bela krajina! Kaj bo bela... Nekoč smo se vozili po dolenski železnici in z nami se je vozil tudi Belokranjec v beli obleki. Ko sta se spustila s svojim sosedom v pogovor, je rekel: »To je vseeno: vi nam kažete beli Kranjci, a mi vam kažemo črni Kranjci.« — To je torej razlika. Toda bela krajina ima v sebi še mnogo več posebnega, nenavadnega, narodnega, ne samo noša: ohranila se je do zadnje dobe tudi stara šega, razni običaji, pesmi, življenje. Do zadnje dobe; Sašelj pobira menda že zadnje bisernice: pravijo, da jo bodo kmalu zvezali z drugim na-

šim svetom. A tudi sicer se je življenje izpremenilo. Pred dvajsetimi leti je prišlo, kakor je moralo priti: človek za človekom je odšel v tuji svet: mnogi so se vrnili, mnogi nikdar več.

Ako človek obstoji vrh Gorjancev in gleda v dolino pred seboj, vidi vso lepo zgodovino: Tu je bil prehod na Kranjsko: tod so drvele turške čete preko Kolpe, tu je bil začetek vojne granice, v Metliki je bila vojaška posadka, slovenski reformatorji so tu imeli mnogo posla: po gozdovih okrog so se pozneje potikale razne nevarne družbe, kajti kranjski trgovci so vozili preko Metlike in Karlovca razno blago iz Trsta v Sisek, Hajduki, Martalozi, Vlahi so strajali po okolici. S časom so izginili in prišel je cvetoči čas Bele Krajine: trta je rodila, zemlja je bila bogata, ljudje so živeli veselo: ustvaril se je tip Belokranjca: vseleza, modrega, zgovornega, gostoljubnega in ponosnega. Dan za dnevom so se pomikali vozovi po cesti, bogato obloženi z blagom, žitom in vinom; po gostilnah je bilo veselo življenje, sosed je vabil soseda v hram, Potem pa je naenkrat prišel propad: Trta ni rodila, vozovi so izginili s cest, kruha ni bilo. Od takrat se je vse izpremenilo. Popotnik, ki je v tej dobi stopil v gostilno ob cesti, je lahko vsak dan videl vedno isto povest: po cesti so prihajali ljudje s kovčegi na ramah, s culami v rokah. — Kam? — Za kruhom v Ameriko. — Žene so spremljale svoje može, dekleta fante: tuintam so jih spremile do Ljubljane, tuintam do Novega mesta, tuintam so se vrnile z vrha domov. Tako so šli drug za drugim. Tudi od drugod so šli, toda od nikoder toliko, kakor iz Bele Krajine. Ako človek sedaj obsedi v gostilni ob cesti: vidi drugi del povesti: po cesti od Novega mesta prihaja človek v črni obleki z usnatim kovčegom na rami, Amerikanec! Ljudje se vračajo; drug za drugim. Trta zopet rodi, časi se blišajo, začčenja se novo žoljenje.

V tej zadnji dobi, ko so se na teh klancih dogajale take povesti, so izšla iz Bele Krajine v naš literarni svet tri imena: Zupančič, Barle in Gangl. Zupančič je v svoji mladosti že čutil vpliv domače pesmi, ki se glasi tod okrog. Ko se je čez leta vrnil iz svetain je zagledal usodo te zemlje v vsej resnici, je zapel ono veliko, krasno »Dumo«. V njej je izrazil vso boleščino te zemlje, ki s svojimi žulji napaja svet. Ako pogledate to zemljo s sveta, z Amerike, s Hamburga, se nam zdi majhna neznamenita dolina med dvema holmi, ako jo pogledate od blizu — se vam zdi, da je svet — saj je domovina. Tako jo je videl Zupančič; tudi Jerala je menda zrastlel na teh tleh.

Drugi, ki je bil izšel iz Bele Krajine, je bil Janko Barle. Tudi on je rad pisal povesti svojega kraja: toda prišel je v Zagreb in se pohrvatil; izdal je lepo zbirko slik, ki kažejo svet in življenje ob Kolpi.

In k nam je prišel Gangl s svojimi Belimi rojaki. Knjiga obsega 224 strani in najdemo v nji osem slik: Upanje, Stric Kopaševič, Mož molitve in trpljenja, Med dobrimi znanci, Mare, Zadnji obisk na Božjakovem, Dve tili tragediji, De profundis. Delo je posvečeno: Prijateljem mladosti, tovarišem veselja, bratom dela in naporov. Gangl slika nam svoje bele rojake zadnje dobe. Slišal in videl je sam te povesti, saj nastopajo v njih njegovi najozži znanci. Ako človek tako z višave pogleda na lepo zeleno belo Krajino: koliko problemov leži v nji: Koliko povesti se godi po teh hišah, vaseh, samotah! Koliko src se tu veseli, trpi, sanja, hrepeni, veruje, upa ljubi... Življenje te omejene domovine je v zvezi z vsem prostranim svetom; tam zunaj se gibljejo mogočne sile, ki segajo v to mirno življenje, od tam prihajajo vzroki nerazumljivih dogodkov, ki jim ljudje ne vedo odgovora...

Tako vidi Gangl svojo belo Krajino. Knjiga je pisana z ljubeznijo do te zemlje in to je njena prva prednost. Pri nas, ko je domovina tako razkosana in razdeljena v posamezna kota, se rado zgodi, da se pisatelj zalubi v svojo dolino, dočim drugi morebiti svobodno hodijo po klancu alj prepevajo po cesarskih cestah. Tako je n. pr. Tavčar slikal svoje Poljane-Gorenjce, Dolencec nam je pokazal svoje Kraševce in Trdinu svoje Dolencec. Gangl nam je hotel pokazati Belokranjce; ni jih slikal enako, kakor drugi, amkak po svoje kakor mu je dano. In to daje knjigi drugo vrednost. Mislim si n. pr. kako bi bilo, ko bi taka knjiga izšla na Slovaškem in bi popisovala kak kot pod Tatrami. Bila bi zanimiva, pozdravljena! Kako smo z zanimanjem čitali Herbenove črtice, ko je popisoval svoj moravsko-slovaški okraj!

Beli rojaki so nam zelo blizu, pa jih malo poznamo; cel greben Gorjancev se vleče med njimi in med nami, zato žive svoje življenje: in vendar so del naše celote, zanimiv kot naše domovine. Pred nekaj leti je izšla Staskova knjiga: Na rozkrani (na meji). Naslova stran je kazala gorski greben, izza katerega se je dvigala velika črna roka, ki je posegala po zemlji tostran gora. Tista roka je menda imela pomeniti tujo silo, ki posega po domači zemlji. Zaradi take »rodoljubne« zunanosti se visoki kritiki niso zmenili za knjigo in so jo odklanjali; dokler ni prišel nekdo, ki je knjigo pošteno prebral in je možem pošteno povedal: Ta knjiga je lepo delo. In potem so hvalili vsi in so priznavali, da so taka dela potrebna: »Na rozkrani« je namreč slikano življenje češke doline pod Krkonoši, kamor že sega nemška roka). Tako se zgodi pogosto. Tudi z belimi rojaki je tako. Ako greste od Semiča po poti navzgor, pridete v pol ure do nemške gostilne. Lahko se vam zgodi, da pridete tam v roke hudim Nemcem. S teh robov šili tuje oko na slovensko Belo Krajino. Gangl se tega vprašanja ne dotika, ker je Bela krajina doslej varna pred nemškimi vzdihji (saj govore Belokranjci najlepšo slovenščino), vendar je tudi to zanimivo. Pomislimo n. pr. koliko smo imeli opraviti z Bartschem, ki je napisal ono »Nemško boleščino« in par drugih slik z naše narodne meje. Slovenski listi so prinesli takrat debelo tiskano, da ga ni na slovenskem pisatelja, o katerem bi se moglo pisati, kakor o Bartschu, ker menda noben ne obdeluje onega

RAZNO.

* **Porod na smrtni postelji.** Mürrzuslag, 20. febr. Pri postaji Kindberg je povozil graški osebni vlak ženo delavca Scheibela, ter jo grozovito raztrgal. Ko se je borila s smrtjo je porodila dete, ki je popolnoma zdravo.

* **Umor in samomor.** Dunaj, 20. febr. Danes dopoldne ob 8. je pred cerkvijo v Erdbergu mlad mož ob navzočnosti mnogo pasantov ustrelil z revolverjem svojo ljubico in sebe. Vzrok ljubavne spletke. Dekle je bila kontoristinja, on je bil doma iz Gradca in se piše Spaninger.

* **Morilec z Reke prijet na Štajerskem.** Ormož, 21. febr. V Veliki nedelji so orožniki prijeli delavca Ivana Laha, ki je 12. t. m. v Kantridi pri Reki na grozovit način umoril svojo stanodajalko Osvaldovo in jo oropal. Lah je Osvaldovo z ušesom sekire dvakrat udaril po glavi, z ostrino pa ji je razklal čeljusti. Lah je umorjenki pobral iz kovčkov 470 K denarja. Del tega denarja so orožniki še našli pri njem. Morilca izročijo sodni oblasti na Reki.

* **Umor v Opatiji.** Opatija, 21. februarja. Mož, ki ga je ustrelil M. Tuppy, se zove Slavko Ninković in je rodom Srb. Pred leti sta imela Tuppy in Ninković v kompaniji manufakturno trgovino v vili »Varglien«. To trgovino sta kasneje prodala M. Peinu. Na Tuppyja je odpadel znesek 20.000 K. S tem denarjem se je v družbi svoje prilježnice Franje Kasperjeve napotil v Italijo in Monte Carlo, kjer je ves denar zaigral. Ninković je ostal nekaj časa poslovodja pri Peinu, nato pa je otvoril svojo trgovino v vili »Ivan«. Ko se je Tuppy vrnil iz Italije, je prosil Ninkoviča, naj mu pomaga kupiti trgovino od Damjanovića v Veprincu. Ninković je to storil. Predvčerajšnjem je prišel Tuppy k Ninkoviču, s katerim se je sprl radi dveh menic v znesku 8000 K. Hotel je namreč, da bi ti dve menici plačal Ninkovič, češ, da ste še iz dobe, ko sta imela skupno trgovino. Ninković ni hotel o tem ničesar slišati, zato se je hotel odstraniti iz prodajalne. V tem trenutku je Tuppy dvakrat ustrelil nanj.

* **Viharni predpust.** Pariz, 21. febr. Povodom večerajšnjega predpustnega gibanja je bilo v Parizu 1000 oseb aretiranih. 50 izgrednikov so izročili sodiščem, ker so imeli pri sebi orožje. Burni prizori so se odigrali na nekaterih policijskih komisarijatih. Na enem komisarijatu je 250 pustolovcev grozovito razgrajalo in zahtevalo, da jih izpuste. Razbili so vso notranjo opravo ter prerezali cevi za plin, tako da je bila velika nevarnost za življenje. Aretirane so morali končno izpustiti.

* **Grozen zločin.** Varšava, 21. febr. Tu so odkrili brezprimerno grozen zločin. Neki skladiščni uradnik je dobil iz Lodza kovčeg in ko so ga odprli, so našli v njem dve popolnoma razmesarjeni trupli. Noge, roke in glavi so bili odsekane, obrazi razrezani, da jih ni mogoče spoznati. Po prsih in trebuhu so vrezani križi. Identitete umorjenih ni bilo mogoče konstatirati. O zločincu še ni nobenega sledu.

* **Velika tatvina.** Varšava, 21. febr. Danes ponoči je 25letni Vasilij Dykrj na pošti ukradel za 55 tisoč rubljev vrednostnih papirjev in za 22 tisoč rubljev dragocenosti ter izginil v inozemstvo.

* **Levkamija.** Avstrijski minister zunanjih zadev grof Aehrenthal je bolehal in umrl na bolezn, ki se imenuje levkamija. Ker pa je ta bolezen precej redka in neznana, prinašamo zdravniško razlago te bolezni. Levkamija — slovensko belokrvnost — je bolezen organov, ki vstvarjajo kri. V ti bolezni je pomešana kri z belimi krvnimi celicami; pri zdravem človeku sestoji kri iz rdečih krvnih teles, a bela so jako redka, a pri belokrvnosti je ravno narobe, število belih krvnih teles se povečuje, med tem ko število rdečih pade, tako da levkamijna kri ni več tako lepo rdeče barve kakor zdrava kri. Zato je belokrvni človek veliko bolj bled nego zdravi. Ker pa je postala vsled belokrvnosti kri slaba, postanejo tudi krvne

žile slabeše in izgube svojo prožnost, zato se pri belokrvnosti pojavlja krvavenje v notranje organe. Za belokrvnost je značilen tudi pojav, da oteko bezgavke ter da se nenavadno poveča vranca. Bezgavke na vratu, ki se navadno ne vporazijo, oteko in dobe velikost gosjega jajca ali so pa še večje. Tudi kostni mozeg, kjer se tvori rdeče krvne celice, se vname, kar se posebno čuti vsled bolečine v kosteh. Belokrvnost je kronična bolezen, ki traja eno, dve ali pa tudi več let, ki preneha in se zopet povrne. Ker je bistveni vzrok belokrvnosti še jako nejasen, konča belokrvnost vedno s smrtjo, deloma radi oslabiljenja krvi in pomanjkanja za življenje bistvenih, kisik vsprejemajočih rdečih krvnih celic, deloma radi oslabilte in hujšanja.

* **Proces proti italijanskim kamoristom.** V procesu, ki se vodi že skoro tri leta proti italijanskim kamoristom v Viterbu (južna Italija,) se je dogodil, kakor se poroča iz Rima čuden preobrat. Obtoženih je namreč 36 komoristov radi raznih zločinov. Nekateri so obtoženi radi umora zakonske dvojice Cuacola in radi pripadništva zvezi Assoziaone a Delinquere (zveza za izvrševanje zločinov) drugi pa in to njih večina, pa so obdolženi le raznih zločinskih zvez in skrivnih, katerim predpisuje zakon le kazen do petih let; vrhutega pa je po zakonu odračunati preiskovalni zapor od izrečene kazni. To pa je sedaj izvalo čuden izreč. Dne 14. januarja sta prestala namreč dva kamorista, obdolžena zločinskih zvez, ravno pet let preiskovalnega zapora, to znači, da sta že v preiskovalnem zaporu prestala vso kazen, ki bi se jima mogla odmeriti kot najvišja po zakonu. Torej bi jih morali izpustiti iz ječe. Taki slučaj se bodo pa tekom letošnjega leta ponavljali, ker sede že vsi obtoženi že dolgo vrsto let od treh do petih v preiskovalnem zaporu. Zagovorniki bodo pri obravnavi tudi to zahtevali in kakor se zatruje bo sodni dvor tudi ugodil ti zahtevi, s tem je takorekoč konec one glasovitega procesa, ker sedi na zatožni klopi le še par obtožencev, ki so obtoženi umora zakonske dvojice Cuocolo.

* **Nov koledar na Kitajskem.** Republikanska kitajska vlada je sprejela gregorijanski državni koledar. Posebni komisiji učenjakov je naložila delo, da kitajsko zgodovino predela na podlagi gregorijanskega koledarja, tako da bode v vseh svojih detaljih dostopna tujcem. V proslavo novega državnega ustroja in premembe ustave se bo imenovalo leto 1912 »prvo leto kitajske republike«. Tako je torej za kito prvi prišel na vrsto koledar, a nova vlada ima pripravljenih še veliko reform, da izbriše spomin na preteklost.

* **Izgubila spomin.** V Marseillu se je javila tamošnji policiji elegantna dama, ki je izjavila, da je pozabila kako se piše, da pa slutiti, da je žena nekega angleškega aristokrata. Tujka je bila stara kakih 55 let, velika plavalosa, elegantno oblečena, govori popolnoma francosko in angleško. Iz policije so jo oddali na opazoval-

ni oddelek. Tam je napravil zdravnik strokovnjak z njo več poskusov, a ni se mu posrečilo dognati, kdo je ta dama, ki se ni mogla spomniti svojega imena. Dali so ji svinčnik in papir ter jo prosili, da zapiše svoje ime. Res je začela pisati in napisala: Jeanne Her... Ko pa je hotela napisati naprej se je preplašila, svinčnik ji je padel iz rok in niti črke ni mogla več napisati. Dama je popolnoma mirna, ne kaže nobenih znakov histerije. Pri sebi nima pa ničesar, kar bi količjak moglo pokazati kako sled, kdo bi bila ta dama. Vendar pa se je policija v primeroma kratkem času posrečilo, da je dognala njeno identiteto; razposlali so in razstavili so njeno sliko, da so se javili njeni sorodniki; dama, ki je izgubila svoj spomin se piše Jeanne Herbut de Bute, udova baronica Pailhet iz Ceauxa.

* **Združenje budizma in krščanstva.** Iz Tokia se poroča, da je Tokanami, voditelj bogostavnega oddelka v japonskem ministrstvu notranjih del izdal na časopisje okrožnico, v kateri priporoča, da bi se časnikarstvo zavzelo za združenje vseh treh v Japonski priznanih ver, namreč budizma, sintoizma in krščanstva. V okrožnici se povdarja, da se religijo na Japonskem premoja upošteva, zato bi bilo treba ožjih stikov med cerkvijo in državo, kar pa je mogoče le na ta način, ako obstoji le eno veroizpovedovanje. Ker pa ni misliti, da bi se verniki enega veroizpovedovanja pustili prekrstiti, mogoče je doseči ta cilj le potom združitve vseh veroizpovedovanj v eno. Budizem, sintoizem in krščanstvo so v svojih temeljnih principih popolnoma harmonični, razlika obstoji edino le v morali, katera se pa v raznih časih in prilikah vse vedno bolj menja. Zato je treba, da se sintoizem in budizem približata bolj naziranju zapada, a krščanstvo bi se moralo ostreti svoje ozkosrčnosti, ter bi se moralo prilagoditi narodni zavesti, običajem in narodni politiki. V okrožnici se povdarja, da je Japonska v zadnjem času mnogo napredovala na polju politike in gospodarstva, zato pa je treba tudi, da dobi svojih koristi tudi od drugih blagodarov zapadne civilizacije. Zlasti pa bi bilo potreba v verskem pogledu dovesti Japonsko v harmonijo z zapadom. Da se to doseže, namerava sklicati japonsko notranje ministrstvo enketo zastopnikov vseh veroizpovedanih, kateri bo predložila vlada predlogo in detajlno osnovo o združenju vseh veroizpovedovanj na Japonskem. — Sicer prav lepo, a dvomimo, da bi imela stvar kak uspeh, pa to tudi na Japonskem!

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Motor kolo Puch 3 in pol PH ceno prodam.
Janko Blaganje Dole pri Litiji. 170—1

Gostilniška koncesija z žganjetočem se takoj odda. Natančneje se poizve pri Mariji Grošelj, Poljanska cesta št. 7. 171—1

vprišanja na meji. A ko bi kdo napisal tako povest, bi rekli morebiti, da je to politična pesem, porabili bi Goethejev izrek — in stvar bi bila gotova. Tudi s tega stališča imajo Ganglovi Beli rojaki svoj pomen.

Gangl pozna svoje bele rojake, rodil se je me dnjimi, rastle je z njimi in imel je priložnost spoznati njihovo življenje. Tako vidimo takoj v prvi sliki eno najboljših ran — izseljavanje, ki se zopet in zopet ponovi. V drugih slikah vidimo ožjo družbo, inteligenco, ki jo slika pisatelj pol resno, pol ironično, pol šaljivo.

Povest o Veseličevih je plastična. Mare je pristna belokranjska slika. Kdo je kdaj videl eno devojke, Vlahinje itd. No! Pisatelj kaže razliko med staro in novo generacijo: stara umira, deloma je že umrla — kaj bo z novo?

Knjigo zaključuje nekaka izpoved pisatelja belega rojaka. De profundis! Gangl je kačarska idealna natura, ki na vsak način hoče biti pozitiven človek. Veruje v delo, v bodočnost, v zmago. Govori rad z visokega stališča, kar je bila lastnost zadnje šole, zato izzvene včasih njegove slike nekoliko poučno, kakor bi hotel biti vzgojitelj. V tem se spozna v njem učitelja.

Tako smo pregledali to knjigo, ki ni namenjena samo belim rojakom ampak vsem rojakom. Naj bi našla mnogo prijateljev, ki jo bodo prečitali z dobro voljo! Seznanili se bodo z belimi rojaki in bodo pogledali v kos slovenske zemlje. Jasno jim bo marsikaj, ako bodo zopet kje srečali kakega belega rojaka.

Dr. Iv. Lah.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

GOSPOSKA ZBORNICA.

Dunaj, 22. febr. Imenovanje novih članov gosposke zbornice se izvrši prve dni meseca marca t. j. okolo 2. ali 3. marca. Zadnji ministrski svet se je pečal s tozadevnimi vprašanji in sestavil listo, ki jo je že predložil ministrski predsednik cesarju. Glede imen se varuje stroga tajnost, ter vse kombinacije in imena, ki so se razširila v zadnjih mesecih, počivajo zgolj na domnevanjih. Splošno se sodi, da bo imenovanje novih članov gosposke zbornice precej presenetilo javnost.

NEMIRI V SARAJEVU.

Sarajevo, 22. febr. V mestu je primeroma mirno, stražijo le močne policijske ter vojaške patrulje, ki preprečuje vsako zbiranje prebivalstva. Spahim-Agičevu stanje se je tekom zadnjih ur zopet poslabšalo in je malo upanja na okrevanje.

POGREB GROFA AEHRENTHALA.

Dunaj, 22. febr. Danes popoldne se je vršil pogreb grofa Aehrenthala ob velikanski udeležbi, cesarja je zastopal prestolonaslednik, zastopana je bila ogrska vlada in vsi avstrijski ministri. Pogreba se je udeležila tudi deputacija ogrskega državnega zbora in magnetske zbornice; diplomatski zbor pod vodstvom Doyena, italijanskega poslanika d' Avarna. V ministrstvu je blagoslovil truplo škof iz Velikega Varadina grof Szecheny. Truplo so prepeljali na državni kolodvor, odkoder ga odpelje poseben vlak v Dotane na Moravskem. Jutri se odpelje tje tudi novi minister zunanjih zadev, da bo zastopal avstrijsko vlado, da položi truplo v grobnico.

NASLEDNIK BILINSKEGA.

Dunaj, 22. febr. Poljski klub je sklican k seji na dan 5. marca; na dnevnem redu je volitev novega predsednika. Konservativni krogi in klubu kandidirajo bivšega finančnega ministra vteza Korytouskega, večina pa Ivovskega župana dr. Leona in podpredsednika državne zbornice dvornega svetnika Germana. Ta zadnja kandidatura ima kot kompromisna kandidatura še največ izgleda.

Dunaj, 22. febr. Finančni skupni minister Bilinski je poslal predsedstvu poljskega kluba obširno pismo, v katerem se zahvaljuje za doseganje zaupanje in izraža nado, da ga bo poljski klub podpiral tudi na njegovem novem mestu.

GROF WITTE.

Peterburg, 22. febr. Vest, da odloži grof Witte svoj mandat v državnem svetu, ter da se umakne iz politike, se dementira.

ALBANIJA.

Cetinje, 22. febr. Vesti o spopadnih med Turki in Albanci se potrjujejo. Turške čete so doživele že več občutnih porazov. Sedaj se je vzdignilo pleme Dukadinski, ki se doslej ni udeležilo še nobenega albanskega ustanka. V spopadu s turškimi četami je bilo ubitih ter ranjenih 30 turških vojakov. Turška vlada pošilja velike vojaške transporte v Albanijo. Vstaško gibanje se tudi opaža v skadarskem vilajetu, zlasti je pa nevarna situacija v južni Albaniji, kjer so organizirane že velike čete in čakajo samo danega znamenja za skupno akcijo.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Rim, 22. febr. Italijanska vlada je izdala obširen komunike, v katerem dementira vsa zadnja poročila turškega časopisja o turških uspehih na bojišču. Odločno se zanikuje vest, da so Turki in Arabci osvojili dve utrdbi pred Derno ter prizadeli Italijanom velike izgube. Pred Derno se v zadnjem času niso vršili sploh nobeni spopadi. Istotako je neresnična vest, da bi Italijani izkrkali na Farzanskih otokih 500 vojakov.

Carigrad, 22. febr. Turška vlada je obvestila vse velesile, da bo v trenutku, ko se začne Italija pripravljati na kako akcijo v evropskih vodah, minirala Dardanele ter takoj izgnala iz Turške vse italijanske podanike.

— 132 —

— Ah, In kako se je imenoval, ki je hotel moje smrt?

Ječar je skomignil z rameni, češ, ne vem. Morebiti tudi ni lagal. Jetnik ga je izpustil. Odette pa je storila, kakor je bil storil Nevers onega dne: odpela je mošnjo z dvanajstimi zlati in mu jo je dala.

Nato je iztegnila roko k jetniku in milo spregovorila:

— Pojdite, vaše trpljenje je končano...

Prijel je fino ročico, ki se mu je ponujala in se dal voditi. Peljala ga je tako iz podzemlja in vsi so stopili iz stolpa. Ko jih je ob jela nočna tišina je obstal, široko vdihnil sveži zrak in zagledal skrivne zvezde na temnozametnem nebu. Nepopisna radost in bolečina sta mu obnem oklenili srce in zavrtelo se mu je kakor v omotici... In ko je Odette v tem hipu hotela spustiti njegovo roko, jo je stisnil krčevito v svoji... in ona se ni branila...

Prehodili so pusto dvorišče, šli mimo dehtečih vrtov: spredaj Odette in Passavant, za njima kralj in Champdivers; kralj v radostnem začudenju nad občutki, ki mu jih je povzročal čin osvobođenja, Honore celo pot mrmrajoč: kako zna s kraljem ravnati! Krst božji, kralj Francije in tako ubogo mojo malo Odette, kakor sem jaz ubogal gospoda Bertranda!...

Odette in Passavant sta nudila diven prizor. Šla sta molče roko v roki, ona v bogati razkošni obleki, on odet s cunjami, bosonog, ubožen, z divjimi lasmi, ki so mu padali na ramena. Lunin žarek je za hip osvetil njego-

Potrjim srcem naznanjamo tem potom vsem svojim sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša iskreno ljubljena soproga, odnosno mati, stara mati in tašča, gospa

Marija Jesenko roj. Eržen

danes, dne 22. februarja ob tri četrt na 2 popoldne po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v starosti 64 let, preminula.

Pogreb drage rajnice se bode vršil dne 24. februarja ob 3. popoldne iz hiše žalosti Stari trg št. 11 na pokopališče k Sv. Križu ter se ondi položila v rodbinsko rakev. Svete maše zadušnice se bodo služile v raznih cerkvah.

169

Ljubljana, dne 22. februarja 1912.

Žalujoči ostali.

— 129 —

Ječar se je zganil. Jetnik je poslušal, kakor poslušal zavrženi nebeški glas, naznanjajoč mu rešenje. Kralj je zmajal z glavo in zamrmral: — Nemogoče, dete moje, Državni jetnik!... Svet odloča... kaj sem jaz? Tako malo še. Počakajte, da zadobim vlado!... Obljubljam vam...

— Ah! ga je prekinila Odette, vi niste dobri človek, kot sem mislila. Nobenega srca nimate! Zakaj vas ne gane toliko gorja in obupa?

— Odette! Kaj govorite!

— Državni jetnik dvanajstih let!... Komu naj bi bil otrok zakrivil le za las hudega!

— Odette, ne razumete...

— Ne, ne razumem in nočem razumeti! Le eno vem, vem, da ste trpeli in da bi morali razumeti trpljenje drugih! Čakati! Moj bog! Čakati, da pogine v tem grobu!...

Kralj je opazoval vedno sočutnejše jetnika, ki je prihajal po malem k sebi.

Oči so govorile o plemenitosti in duhovitosti, ponos mu je sedel na obličju, ki je izražalo upornost in hrabrost. Stopil je korak naprej in se priklonil pred Odette. In v tem gibu je bilo očito več gracijoznosti in smelosti, kakor pri marsikaterem srečnem in bogatem kavalirju. Izpregovoril je; in njegov glas je zvenel nenavadno milo in segel deklici do dna duše.

Madame, je dejal, pred trenutkom sem hotel umreti. Ne vem, kdo ste, niti zakaj se blagovolite zanimati za mojo usodo. Sedaj pa, ko sem vas videl... naj pride karkoli... sedaj, ko so se bile vaše oči ozrle na me... sedaj čutim, da nimam več poguma umoriti... kajti luč ste prinesla v tmino in jo široko razsvetlila, in v

Hiša Saint-Pol.

33

O. Bračko

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 12
priporoča prave fine francoske

parfume, bogato zalogo rokavic

in vse v to stroko spadajoče predmete v najljubši kakovosti. Vnajna naročila točno in solidno.

Naprodaj so

velika posestva

(izvrstna špekulacija z gozdovi)

in hiše z dobro vpeljanimi gostilnami in trgovinami

tudi v okolici Ljubljane. Pojasnila v posredovalni pisarni Peter Matelič v Ljubljani, Škofja ulica št. 10 Telefon 155. 165

Ker se pride dandanes pri hudi konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj kupiti ali prodati, ali ki iščejo službe, da naj inserirajo v izbornem in zelo razširjenem slovenskem neodvisnem dnevniku

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.

„DAN“ se prodaja

v Ljubljani v sledečih tobakarnah:

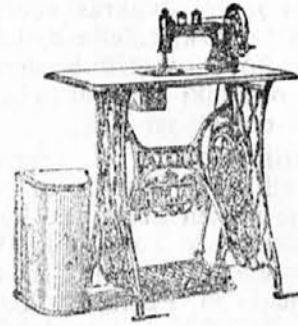
JUŽNI KOLODVOR, na peronu.
DRŽAVNI KOLODVOR.
BLAŽ, Dunajska cesta.
SEVER, Krakovski nasip.
PICHLER, Kongresni trg.
ČEŠARK, Šelenburgova ulica.
DOLENC, Prešernova ulica.
FUCHS, Marije Terezije cesta.
MRZLIKAR, Sodna ulica.
ŠUBIC, Miklošičeva cesta.
ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.
PIRNAT, Kolodvorska ulica.
ŠENK, Resljeva cesta.
KOTNIK, Šiška.
TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu.
KOŠIR, Hilšerjeva ulica.
STIENE, Valvazorjev trg.
SUŠNIK, Rimska cesta.
UŠENIČNIK, Židovska ulica.
KLEINSTFIN, Jurčičev trg.
KRIŽAJ, Sp. Šiška.
WISIAK, Gosposka ulica.
KUSTRIN, Breg.
TENENTE, Gradaška ulica.
VELKAVRH, Sv. Jakoba trg
SITAR, Florjanska ulica.
BLAZNIK, Stari trg.
NAGODE, Mestni trg.
KANC, Sv. Petra cesta.
TREG, Sv. Petra cesta.
KUŠAR, Sv. Petra cesta.
PODBOJ, Sv. Petra cesta.
ELSNER, Kopitarjeva ulica.
BIZJAK, Bohoričeva ulica
REMŽGAR, Zelena jama.
SVETEK, Zaloška cesta.
JAMŠEK, Tržaška cesta.
JEZERŠEK, Zaloška cesta.
LIKAR, Glince.
STRKOVIČ, Dunajska cesta.
ŠTRAUS, Škofja ulica.

„DAN“ se prodaja po vseh tobakarnah po 6 vin.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

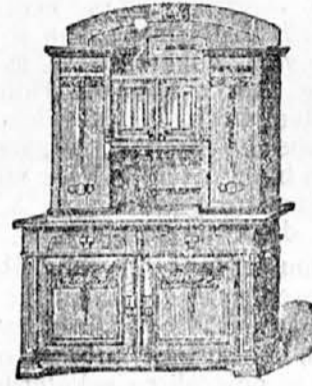
šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Izdelki solidni.

Zmerne cene.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

Fr. Kapus, Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 11. . . . Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, ... podobe, zrcala; otročje vozičke itd. . . . .

Sprejemajo se tudi opreme hotelov.

Angleško skladišče oblek O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5

priporoča svojo popolnoma na novo sortirano zalogo spomladanskih oblek . . . . . za gospode in dečke, ter obleke za otroke. . . . .

Velikanska izbira najnovejše konfekcije za dame in deklice, ter berolinskih . . . . . in pariških modelov. . . . .

Cene priznane nizke!

Hlapca

h konju, domačina, sprejme 165

tovarna testenin v Sp. Šiški.

Plača po dogovoru. Oženjeni imajo prednost.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 8,000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

— 130 —

srcu, ki je pravkar preklinjalo življenje, je vstalo novo upanje . . .

— Živeli boste! je rekla s tresočim glasom. Prisegam vam! Živeli boste in prosti boste! Osvoboditi ga moramo, je dejala vrnivši se h kralju. Ali pa vem, da ste brez usmiljenja, brez hvaležnosti! In vedela bom, da vas je kaznoval Bog in vas udaril z blaznostjo! In jaz pa, prisegam vam to, zapustim Hišo Saint Pol . . .

— Odette, Odette, ne zapustite me! je zakričal kralj. Jutri, jutri že . . .

— Takoj, na mestu! je zahtevala Odette.

— Dobro torej! . . . se je obotavljal kralj.

— Ah, moj dobri kralj, je povzela; vidim usmiljenje v vaših očeh, vidim, da obsojate zločin prizadete temu otroku. Dajte, oh dajte govoriti vašemu srcu . . .

— Prost je . . . Pridite gospod, se je hipoma odločil Karl.

Passavant je slabotno zaječal. Srce mu je prekipovalo. Oči so se mu svetile.

— Prost! je vzdrltel. Prost! Svoboden!

— Ne še! je zarenčal surov in divji glas s strašno hladnokrvnostjo.

Orjaški ječar se je bil postavil z nožem v roki med vrata . . .

— Imam ukaz in dovoljenje za obisk jetnika, nimam pa dovoljenja izpuščati ga. Proč od tod, ven iz stolpa. Ali pa pokličem kraljevske straže! . . . Odkod imate pravico oproščati tega človeka?

Karl Šesti je odgrnil plašč in spregovoril:

— Ukaz kraljev!

— 131 —

Ječar se je zgrudil na kolena, krivil hrbet in udarjal s čelom ob tla.

— Kralj! je jecljal. Upal sem se kričati: »Proč od tod!« kralju samemu! . . . Smrt me čaka! . . .

— Kralj, je ponovil Hardy, ne da bi ga poznal; ponavljal je besedo za ječarjem.

Živel je kakor v sanjah. Kolikrat so se mu že odprla na široko vrata, ko je ležal trpeč na celičnih tleh in dobroten prijatelj ga je vzdigal in mu govoril prost si! . . . In sanje so postale resnica in padle nanj kakor tovor. Kralj! Kralj sam ga osvoboja! . . . Ali ni vse le fata morgana, ki v naslednjem trenutku izgine! . . .

Karl Šesti je motril par hipov ječarja, ki je ležal pred njim in nato dejal:

— Vstani! Jetnik je prost. Ali živa duša ne sme tega izvedeti. Naj pride karkoli, ti porečeš . . .

Kralj je premišljeval, kaj naj ječar poreče. Ali ječar ga je prehitel z odgovorom:

— Veličanstvo, porečem isto kakor onega dne, ko ste me vprašali kaj se je zgodilo z otrokom . . .

— In kaj si rekel?

— Da je mrtev!

Jetnik se je hipoma stresel. Zagnal se je k ječarju, ubral ga za roko in jeknil, da sta oledenela kralj in Champdivers:

— In kaj je rekel človek, ko je izvedel da sem mrtev?

— Dobro, je dejal in mi vrgel nabito možnjo.

„DAN“ se prodaja

v Trstu v sledečih tobakarnah:

Železnik, Sv. Ivan,
Trevisan, ulica Fontana,
Baje, ulica Geppa,
Lavrenčič, Vojašnični trg,
Pippan, ulica Fabra,
Bevk, trg Goldoni,
Gramaticopulo, ulica Barriera.
Rončelj, ulica S. Marko,
Rankel, ulica del Rivo št. 22,
Bruna, ulica del Rivo št. 44,
„ ulica St. Martiri,
Bilan, ulica Covana št. 14,
Raunacher, Campo Marzio,
Retinger, ulica Grumulo,
Schimpff, državna železnica.
Geržina, Rojan,
Može, ulica Miramar,
Magolo, ulica Belvedere,
Hreščak, ulica Belvedere,
Vivoda, Rojan,
Segulin, ulica Industria,
Sekovar, Vojašnični trg,
Schmelzer, južni kolodvor,
Ivan Treven, Bazovica pri Trstu.